

Nr 225.

Av herrar **Gustafsson** i Stockholm och **Henriksson**, om utredning rörande frågan om en generell förkortning av arbetstiden.

En förkortning av arbetstiden har blivit ett alltmer aktuellt önskemål främst bland industriarbetarna. Frågan har behandlats på ett flertal fackliga konferenser och kongresser, varvid starka och välmotiverade krav på förkortad arbetstid framförts. Allteftersom den industriella utvecklingen medfört ökad press på arbetarna har kravet tilltagit i styrka.

Den ekonomiska situationen under efterkrigstiden, som karakteriserats av brist på balans i samhällsekonomin med en starkt kännbar varubrist och brist på arbetskraft, har gjort det omöjligt att under denna tid genomföra generell arbetstidsförkortning. Man har bland arbetarna varit medveten om att vad som under dessa förhållanden på arbetstidslagstiftningens område kunde göras för att tillmötesgå kravet på kortare arbetstid nödvändigtvis måste begränsas till åtgärder avseende vissa särskilda yrkeskategorier.

I syfte att få till arbetstidsfrågan hörande detaljspörsmål belysta i samband med en allmän översyn av själva arbetstidslagstiftningen tillkallades år 1947 de särskilda sakkunniga, vilka erhållit benämningen arbetstidsutredningen.

Vid tillsättandet av utredningen den 28 februari 1947 anförde dåvarande statsrådet Mossberg bl. a. följande:

»Under hänvisning till den allmänna stegringen av arbetstakten inom näringslivet har vid skilda tillfällen tanken på en generell förkortning av arbetstiden framförts. Skäl härför har anförts både ur arbetarskyddssynpunkt och ur produktionsteknisk synpunkt. En dylik generell förkortning av normalarbetstiden torde emellertid med hänsyn till det rådande produktionsläget icke nu låta sig genomföras. Vid den översyn av arbetstidslagstiftningen, som jag förordar, torde därför utredningsarbetet för närvarande bära inriktas främst på frågan om en förkortning av arbetstiden för vissa yrken, något som jag i fortsättningen vill närmare beröra.»

Därefter kommer statsrådet in på frågan, vilka yrkeskategorier som i första hand bör uppmärksammas av utredningen, och de skäl som talar för en allmän översyn av arbetstidslagstiftningen.

Utredningen, som nu i snart fem år arbetat med frågor rörande bl. a. arbetstidslagstiftningen, har under denna tid avlämnat en rad betänkan-

den, som avsett arbetstidsförkortning för vissa grupper av arbetare. Dessa grupper har varit relativt lätta att särskilja från övriga kategorier av arbetare. Stora problem kan emellertid väntas möta, om man vill fortsätta på samma väg och söka åstadkomma en arbetstidsförkortning för ytterligare grupper, vilka jämsides med andra arbetare deltar i en större produktionsprocess och därför svårligen kan särskiljas från andra närbesläktade kategorier av arbetare. Att på angivet sätt kunna åstadkomma en rättvis och lämplig avvägning av arbetstiden för sådana områden torde närmast få betraktas som en olöslig uppgift.

Förutsättningarna för en arbetstidsförkortning har vad den ekonomiska situationen beträffar under senare tid avsevärt förändrats. Den tidigare rådande varubristen har efterträtts av ett läge med bättre balans mellan tillgång och efterfrågan, och arbetskraftssituationen har undergått en än mer märkbar omsvängning. Dessa omständigheter motiverar, anser vi, att arbetstidsfrågan angripes från andra utgångspunkter än dem, som direktiven till arbetstidsutredningen ger anvisning om. Alla större problem, som hör ihop med en förkortning av arbetstiden, bör nu utredas och prövas i ett sammanhang. Detta är av vikt inte minst med hänsyn till de bedömningar och ställningstaganden till arbetstidsfrågan, som arbetarna har att göra i sina fackliga organisationer. En dylik utredning erfordras för att fackföreningsrörelsen vid framtida avtalsuppgörelser skall kunna rätt bedöma, huruvida eventuellt förefintligt utrymme för standardförbättring skall tillgodogöras i form av höjda löner eller förkortad arbetstid.

Den utveckling i övrigt, som kännetecknar näringslivet, med en alltmer intensifierad arbetstakt och därav följande snabbare förslitning av arbetskraften, är en ytterligare anledning till att tiden nu måste anses vara inne att grundligt undersöka möjligheterna för en generell arbetstidsförkortning.

Då de för arbetstidsutredningen utfärdade direktiven icke torde ge utredningen befogenhet att ta upp frågan om en generell arbetstidsförkortning till prövning, får vi hemställa,

att riksdagen i framställning till Kungl. Maj:t anhåller om föranstaltande av en skyndsam utredning rörande frågan om en generell förkortning av arbetstiden.

Stockholm i januari 1953.

Hans Gustafsson,
Stockholm.

Sture Henriksson.
